

Nr 86

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1957/58 till universitetssjukhusen m. m.

(3:e avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1957/58 beräkna följande anslag, nämligen dels under punkten 54 till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 300 000 kronor, dels ock under punkten 71 till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m. ett reservationsanslag av 2 569 500 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, statens allmänna fastighetsfond, punkten 4, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utbyggande av karolinska sjukhuset för budgetåret 1957/58 beräkna ett investeringsanslag av 3 325 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 104, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957, framlagt de förslag, vilka framgår av den följande redogörelsen.

1:o **Utbyggande av karolinska sjukhuset.** Kungl. Maj:t har (s. 3—17) föreslagit riksdagen att till Utbyggande av karolinska sjukhuset under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 3 325 000 kronor.

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 2 703 000 kronor.

Det förslag till nybyggnad för centrallaboratorierna vid karolinska sjukhuset, som underställdes riksdagens prövning genom propositionen nr 133/1955, avsåg att tillgodose det bakteriologiska centrallaboratoriets och blodgivarcentralens lokalbehov samt innebar sålunda endast delvis ett förverkligande av det av 1951 års riksdag fattade principbeslutet till lösning av centrallaboratoriernas lokalfråga. Anledningen härtill var såvitt angår det kemiska centrallaboratoriet bl. a., att frågan om en lösning på längre sikt av detta laboratoriums lokalproblem ansetts äga sådant samband med den av besparingsakkunniga verkställda översynen av verksamheten vid karolinska sjukhusets central- och rutinlaboratorier, att ett ställningstagande till

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1957. 6 saml. Nr 86*

resultatet av denna översyn borde föregå ett beslut om nybyggnad för det kemiska centrallaboratoriet. Vid anmälan i årets statsverksproposition (XI ht, p. 52) av frågan om anslag till avlöningar vid karolinska sjukhuset har departementschefen förklarat sig kunna biträda de riktlinjer för samverkan i fråga om den kemiska laboratorieverksamheten mellan centrallaboratorium och kliniklaboratorier, som framlagts av sjukhusets direktion på grundval av besparingssakkunnigas förenämnda översyn och en genom sjukhusledningens försorg utförd detaljerad organisationsundersökning av det kemiska laboriearbetet. Enligt dessa riktlinjer skall i princip arbetsfördelningen mellan centrallaboratoriet och rutinlaboratorierna vara den, att kliniklaboratorierna skall utföra de analyser, som kan göras snabbt och utan omständlig apparatur, medan centrallaboratoriet skall dels utföra alla kvalificerade analyser och de analyser, som utföres i stora serier, dels ock ombesörja de undersökningar, som förekommer vid rutinlaboratorierna endast vid enstaka tillfällen. För att trygga en enhetlig ledning av den kemiska laboratorieverksamheten skall i princip all sådan verksamhet ställas under chefens för centrallaboratoriet ledning.

Det kemiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset motsvarar icke de krav, som man i dag måste ställa på ett dylikt laboratorium vid ett modernt undervisnings- och forskningssjukhus. Det råder f. n. en betydande diskrepans mellan sjukvårdens krav på undersökningar och den nuvarande organisationens möjlighet att tillgodose dessa krav. Till följd av bristande lokala resurser har centrallaboratoriet kommit att verka som en flaskhals för den löpande verksamheten vid sjukhuset och lagt hinder i vägen för en utveckling av den kemiska laboratorieverksamheten i takt med sjukhusets utbyggande och sjukvårdens ökade krav. En förutsättning för att det kemiska centrallaboratoriet skall kunna åtaga sig ledningen jämväl av verksamheten vid de olika klinikernas rutinlaboratorier är, att detsamma erhåller tillräckliga lokala och personella resurser. Såväl ur sjukvårdens synpunkt som av allmänna driftekonomiska skäl framstår det därför som angeläget, att större lokaler snarast kan ställas till centrallaboratoriets förfogande. Nya sådana lokaler förutsattes också i det nyssnämnda principbeslutet av 1951 års riksdag. Med hänsyn härtill tillstyrker departementschefen, att nya lokaler för det kemiska centrallaboratoriet ordnas i den jämväl för bakteriologiska centrallaboratoriet avsedda laboriebyggnaden, vilket förslag synes innebära en rationell lösning av föreliggande lokalfråga. Kostnaden för nybyggnaden för det kemiska centrallaboratoriet jämte djurstallar har beräknats till 4 200 000 kronor. Det föreslås att för nästa budgetår 1 200 000 kronor anvisas för dels uppförande av bakteriologiskt centrallaboratorium och blodgivarcentral, dels ock uppgörande av huvudritningar och andra förberedande arbeten för det kemiska centrallaboratoriet.

I årets statsverksproposition har förordats, att Norrbackainstitutet an-

slutes till karolinska sjukhusets värmecentral, samt föreslagits, att 210 000 kronor måtte anvisas för erforderliga installationsarbeten inom institutets huvudbyggnad. I anslutning härtill förordas, att 250 000 kronor anvisas för framdragande i enlighet med byggnadskommitténs förslag av en kulvertledning för varmvatten och ånga från lungklinikerna till Norrbackainstitutet. För anläggande av en kallvattenledning mellan lungklinikerna och Norrbackainstitutet anses vidare böra anvisas 100 000 kronor.

Karolinska sjukhusets administrationslokaler är f. n. inrymda i västra sköterskehemmet. Lokalerna är redan nu otillräckliga, och svårigheterna kommer att öka vid ett ytterligare utbyggande av sjukhuset. Med hänsyn härtill förordas att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp av 350 000 kronor. Då förslaget innebär, att vissa personalbostäder tages i anspråk, förutsättes att, innan så sker, den där boende personalens bostadsfråga ordnats på ett godtagbart sätt.

Militärapoteket, som sedan år 1940 är förlagt till karolinska sjukhuset, utgör ett centralt statsapotek med den dubbla uppgiften att förse såväl försvarsmakten som karolinska sjukhuset med dess behov av läkemedel. Föreläggningen till ett stort civilt sjukhus har skett i syfte att underlätta den erforderliga omsättningen av försvarsmaktens läkemedelsförråd. Apoteket kan inom sina nuvarande lokaler icke utan mycket stora svårigheter fullgöra uppgiften att förse karolinska sjukhuset med läkemedel. En utökning av apotekets lokaler måste nu komma till stånd. Genom kommitténs förslag anses frågan om militärapotekets lokalbehov kunna erhålla en snabb och tillfredsställande lösning. Departementschefen förordar anvisande för nästa budgetår av 300 000 kronor för påbörjande av byggnadsföretaget.

En viktig förutsättning för ett realiserande av föreliggande generalplan för karolinska sjukhusets utbyggande är tillgången på tillräcklig sjukhuspersonal av olika kategorier. Redan nu erbjuder personalbristen stora svårigheter för ett fullt utnyttjande av sjukhuset. Den förnämsta orsaken till denna personalbrist anses vara föreliggande svårigheter att bereda personalen bostäder. Vissa åtgärder har visserligen redan vidtagits i syfte att förbättra bostadstillgången. Sålunda finns vid sjukhuset en personalkonsulent, vars huvudsakliga uppgift är att söka anskaffa bostäder åt personalen i den öppna bostadsmarknaden. Vidare har under senare tid överläggningar förts med Solna stad, vilka resulterat i att staden förklarat sig beredd att ställa ett visst antal bostäder till sjukhusets förfogande. Hittills vidtagna åtgärder kan icke säkra rekryteringen av personal till nuvarande och närmast i tiden tillkommande kliniker. Erfarenheterna från pågående personalrekrytering till lungklinikerna har visat, att erforderligt antal befattningshavare icke kan förvärvas med mindre bostäder kan ställas till förfogande. De nuvarande personalbostadshusen, som uppförts i anslutning till sjukhusets tillkomst, är helt otillräckliga. Departementschefen anser det oundgängligen nödvändigt, att direktionen för framtiden beredes ökade möjlig-

heter att ställa personalbostäder till förfogande. Detta synes i dagens läge icke kunna ske på annat sätt än genom uppförande på sjukhusets område av ytterligare personalbostäder. Med hänsyn härtill föreslås uppförande på sjukhusområdet i en första etapp av två bostadshus. Varje hus inrymmer 75 å 80 bostadslägenheter om — med något undantag — ett rum och kök och har kostnadsberäknats till cirka 2 miljoner kronor. Departementschefen förordar att för uppgörande av fullständiga byggnadshandlingar samt för påbörjande av byggnadsarbetena för nästa budgetår anvisas ett belopp av 500 000 kronor.

Byggnadskommittén har numera underkastat den tidigare av förhandlingskommissionen framlagda organisationsplanen för de planerade nervklinikerna en ingående överarbetning, vilken resulterat i ett byggnadsförslag, som i vissa avseenden avviker från tidigare byggnadsprogram. Departementschefen har funnit detsamma innebära en tillfredsställande lösning av det omfattande problemkomplex, som här föreligger till bedömning, och förordar, att detsamma lägges till grund vid det fortsatta utredningsarbetet. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles godkänna huvudritningar till ifrågavarande kliniker. Vidare förutsättes att, därest framdeles behov av smärre jämkningar i nu företedda ritningar skulle uppstå, riksdagens samtycke icke skall behöva inhämtas. Byggnadskostnaderna kan f. n. icke anges med någon större grad av säkerhet. Departementschefen förutsätter emellertid, att kommittén under det fortsatta utredningsarbetet liksom hittills tillvaratager alla de möjligheter, som må föreligga till begränsning av klinikerna utan att deras ändamålsenlighet eftersättes. Det föreslås att för nästa budgetår 500 000 kronor anvisas för påbörjande av ifrågavarande byggnadsarbeten.

För kommitténs fortsatta arbete bör för nästa budgetår anvisas 125 000 kronor.

I enlighet med i propositionen nr 161/1953 framlagt förslag medgav 1953 års riksdag, att vid karolinska sjukhuset finge på försök inrättas en brännskadeavdelning genom ianspråktagande av en för det dåvarande på grund av personalbrist stängd kirurgisk garnisonsavdelning. Avdelningen tänktes skola fungera som en centralanstalt för brännskadevården inom Stockholmsområdet och avsåg att åstadkomma förbättrade betingelser för forskning och undervisning på brännskadevårdens område. Avdelningen öppnades den 1 december 1953. Den omfattade under det första året 18 platser, varav 12 för brännskador och 6 för plastikkirurgiska fall. På grund av det mycket tungarbetade klientelet minskades efter denna tid antalet platser till 16, varav 10—12 avsågs för brännskadade. Vid avdelningen har intill sommaren 1956 vårdats cirka 700 patienter, varav drygt hälften plastikkirurgiska fall. Brännskadeavdelningen har under den tid, som den varit i bruk, väl fyllt sin uppgift att handha och utveckla vården av brännskador samt bedriva forskning på detta område. Erfarenheten har emel-

lertid visat, att stora svårigheter är förbundna med att kombinera en mer omfattande brännskadevård med plastikkirurgi, särskilt på grund av svårigheterna att isolera de vanligen starkt infekterade brännskadefallen från de rena plastikkirurgiska fallen. Ett ur behandlingssynpunkt tillfredsställande resultat har visat sig endast kunna uppnås genom att antingen göra avdelningen till en enbart brännskadeavdelning eller genom att så inskränka antalet vårdplatser för brännskador, att en tillfredsställande isolering av infekterade fall blir möjlig. Det sista alternativet har ansetts böra givas företräde, då det härigenom skulle bli möjligt att mottaga ett betydligt större antal rena plastikfall än hittills, vilket är synnerligen önskvärt på grund av det stora antal patienter från övriga kliniker vid sjukhuset, som kräver plastikkirurgisk behandling. Någon inverkan på forskningen rörande brännskador skulle en omdisposition av platserna icke få, om man reserverade brännskadeplatserna för större brännskador. Det är nämligen dessa, som framför allt är i behov av vetenskaplig forskning.

Med anledning av en av direktionen för karolinska sjukhuset gjord framställning har Kungl. Maj:t den 19 oktober 1956 medgivit, att verksamheten vid brännskadeavdelningen framdeles finge bedrivas i överensstämmelse med de riktlinjer, för vilka i det föregående redogjorts. Kungl. Maj:t har samtidigt fäst direktionens uppmärksamhet på angelägenheten av att nuvarande möjligheter till forskning och undervisning på brännskadevårdens område icke försämras samt att de brännskador, som icke ur forsknings- eller undervisningssynpunkt motiverar intagning vid brännskadeavdelningen, vid behov mottages för vård vid karolinska sjukhusets kirurgiska klinik. Med hänsyn till vad statsutskottet i utlåtande nr 129/1953 anfört vid prövning av frågan om inrättande av ifrågavarande avdelning har departementschefen velat bringa vad sålunda förevarit till riksdagens kännedom.

Slutligen anmäles i detta sammanhang, att direktionen för karolinska sjukhuset i skrivelse den 28 augusti 1956 hemställt, att byggnadskommittén måtte erhålla i uppdrag att utreda frågan om förläggande till karolinska sjukhuset av en nybyggnad för betatronanläggning m. m. Direktionens framställning är f. n. under remissbehandling. Därrest det vid en framtida prövning av detta ärende skulle befinnas, att den begärda utredningen bör komma till stånd, föreslås av utredningen föranledda kostnader få bestridas från till byggnadskommitténs förfogande stående utredningsmedel.

Vid bifall till vad i det föregående förordats skulle det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår utgöra 3 325 000 kronor.

Utskottet, som i tidigare sammanhang uttryckt viss tveksamhet rörande behovet av en särskild brännskadeavdelning, förutsatte i sitt utlåtande nr 129/1953, att beläggningen på avdelningen årligen skulle redovisas för riksdagen så att möjlighet skulle beredas att, om beläggningen skulle fram-

stå som påfallande låg, vidtagna därav betingade åtgärder. Av redovisningen i det föregående synes framgå, att erfarenheterna av avdelningen varit goda. I anledning av den omdisposition av platserna, varom Kungl. Maj:t nu meddelat beslut, vill utskottet ytterligare understryka att denna icke bör få leda till att nuvarande möjligheter till forskning och undervisning på brännskadevårdens område försämras ävensom att de brännskador, som icke ur forsknings- och undervisningssynpunkt motiverar intagning vid avdelningen, vid behov mottages vid karolinska sjukhusets kirurgiska klinik.

Övriga av Kungl. Maj:t i förevarande sammanhang framlagda förslag, innefattande anvisning av 1 200 000 kronor för uppförande av bakteriologiskt centrallaboratorium och blodgivarcenral samt förberedande arbeten för det kemiska centrallaboratoriet, 350 000 kronor för anordnande av kulvertförbindelse och kallvattenledning mellan lungkliniken och Norrbackainstitutet, 350 000 kronor för ökade lokaler för administrationen, 300 000 kronor för utökade lokaler för militärapoteket, 500 000 kronor för uppförande av personalbostäder, 500 000 kronor för uppförande av nervkliniker samt 125 000 kronor såsom utredningsmedel, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1957/58 under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 3 325 000 kronor.

2:o) **Karolinska sjukhuset: Utrustning.** Kungl. Maj:t har (s. 17—20) föreslagit riksdagen att till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 2 165 000 kronor.

Departementschefen har vid anmälan av frågan om anslag till byggnadsarbeten vid karolinska sjukhuset förordat anvisande för nästa budgetår av 350 000 kronor för utvidgning av sjukhusets nuvarande administrationslokaler. Då ifrågavarande byggnadsarbeten kan beräknas komma att i huvudsak slutföras under nämnda budgetår, bör medel nu anvisas för erforderlig utrustning av härigenom nytillkommande lokaler. Vidare bör medel anvisas för utrustning av de bostadslägenheter, som kommer att ställas till förfogande av Solna stad under andra halvåret 1957. Departementschefen erinrar om att medel tidigare anvisats för utrustning av bostadslägenheter, som av sjukhuset förhyres i öppna marknaden för att därefter tillhandahållas vid sjukhuset anställd personal. Erforderlig medelsanvisning beräknas till 290 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

3:o) **Samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting för uppförande och drift av neurologiska och neurokirurgiska kliniker vid karolinska sjukhuset.** Kungl. Maj:t har (s. 20—29) föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 angivna grunder för ekonomiskt samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting beträffande uppförande och drift av neurologiska och neurokirurgiska kliniker vid karolinska sjukhuset.

I propositionen nr 163/1956 angående uppförande av neurologiska och neurokirurgiska kliniker vid karolinska sjukhuset framhöll föredragande departementschefen bl. a., att det borde ankomma på kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att fullfölja redan inledda förhandlingar med Stockholms stad och län angående tecknande av vårdplatser vid de båda klinikerna. Efter förhandlingarnas slutförande borde avtalsförslagen i vanlig ordning underställas riksdagen för prövning och godkännande. Då det var angeläget, att staten genom att uppföra de nya nervklinikerna före den 1 januari 1961 uppfyllde de förpliktelser, som åvilade staten på grundval av avtalet om Serafimerlasarettets försäljning till Stockholms stad och då man måste räkna med en tidrymd av fyra år för klinikernas färdigställande, ansåg departementschefen det synnerligen angeläget, att definitiva förslag till avtal med berörda parter angående klinikernas uppförande och drift snarast framlades.

Förhandlingskommissionen har i en den 14 juli 1956 dagtecknad skrivelse framlagt förslag till avtal mellan staten samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående samarbete för uppförande och drift av förenämnda kliniker.

Förhandlingskommissionens förslag till avtal samt avgivna remissyttranden redovisas i statsrådsprotokollet (s. 21—27), till vilket utskottet tillåter sig att hänvisa.

Det avtalsförslag, som förhandlingskommissionen lagt fram, bygger i huvudsak på samma principer som legat till grund för tidigare avtal mellan parterna rörande karolinska sjukhuset. Vissa avvikelser har emellertid befunnits nödvändiga. Enligt det nu föreliggande avtalsförslaget har sålunda stadens och länets rätt till ändring i fördelningen av antalet vårdplatser utökats till att omfatta icke blott de av avtalet berörda klinikerna utan jämväl övriga kliniker vid sjukhuset. Då såsom förutsättning för jämkning i platsfördelningen skall gälla, att hinder härför icke möter från sjuk-

husets sida, anses någon invändning icke kunna resas mot den föreslagna utökade jämningsrätten.

På stadens och länets begäran har i föreliggande avtal införts en bestämmelse om maximering av byggnadskostnadsbidraget till 50 000 kronor per vårdplats. Detta belopp, som är baserat på byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex per den 1 juli 1956, skall dock ökas resp. minskas i den mån sagda index vid byggnadsföretagets igångsättande höjts resp. sänkts. Enär bidragsfrågan skulle komma i ett annat läge, om byggnadskostnaderna i förhållande till index vid arbetenas igångsättande skulle ändras mer markant under byggnadstiden, som beräknats till minst fyra år, utgår departementschefen från att hinder icke i sådant fall skall möta mot upptagande av förhandlingar i fråga om ändring av maximibeloppet för stadens och länets vidkommande. En motsvarande anordning har för övrigt förutsatts i den speciella motiveringen till § 2 i det förslag till avtal rörande om- och tillbyggnad av Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, som i det följande anmäles.

Bestämmelsen att samtliga parter skall deltaga jämväl i kostnaderna för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten beträffande lokaler, som omfattas av avtalet, saknar motsvarighet i tidigare avtal. För egen del finner departementschefen det i princip riktigt, att framdeles uppkommande byggnadskostnader, vilka icke ingår i driftkostnaderna, fördelas efter samma grunder som kostnaderna för byggnadens ursprungliga uppförande. Det är enligt departementschefens mening önskvärt, att ett motsvarande stadgande inflyter i 1931 års avtal om samarbete för uppförande och drift vid karolinska sjukhuset vid en kommande revision av detta avtal.

Av den lämnade motiveringen för avtalsförslaget framgår, att personalbostäder och därtill hörande anordningar icke skall innefattas i de lokaler, till vilka staden och länet är bidragsskyldiga. Såsom karolinska sjukhusets direktion påpekat, bör detta föranleda en bokföring, som icke gottskriver driftkostnaderna de inkomster, som inflyter av förvaltningen av nyttkommande bostäder. Härigenom kommer staten icke att beredas ökade kapitalutgifter under förutsättning att hyresersättningen och förvaltningen sker efter i öppna marknaden tillämpade principer. Departementschefen har därför icke funnit anledning till erinran mot avtalsförslaget i denna del.

Med anledning av vad karolinska sjukhusets direktion därom anfört i sitt yttrande understrykes angelägenheten av att frågan om tillskapande av enhetliga grunder för driftkostnadsberäkningen uppmärksammas vid en revision av 1931 års avtal.

I avtalsförslaget har inrymts en bestämmelse enligt vilken stadens resp. länets driftbidrag skall minskas, därest beläggningsen av stadens resp. länets vårdplatser under viss period understiger den genomsnittliga beläggningsen. Denna bestämmelse saknar motsvarighet i tidigare avtal. I dessa garanteras staden resp. länet ekonomisk gottgörelse för underbeläggningsen genom före-

skrift, att platskostnadsavgift icke skall utgå, därest staden resp. länet förhindras att utnyttja sina platser hundraprocentigt. Den skärpning av ersättningsbestämmelserna, som begärts av staden och länet och som kommit till uttryck i föreliggande avtalsförslag, får enligt departementschefen ses som ett uttryck för parternas önskan att av dem kontraherade vårdplatser verkligen utnyttjas av patienter från resp. sjukvårdsområden. I likhet med statskontoret hade departementschefen helst sett, att frågan om ersättning till staden resp. länet i händelse av intrång på av dem kontraherade vårdplatser fått stå öppen i avvaktan på en revision av 1931 års avtal. Det erinras emellertid om att förevarande avtal redan godkänts av stadsfullmäktige i Stockholm genom beslut den 17 december 1956. Av stadskollegiets utlåtande i ärendet framgår, att vid remissbehandlingen ifrågavarande bestämmelse tillmätts särskild vikt från stadens myndigheters sida. Det framhålles även — vilket jämväl framgår av kommissionens motivering till punkt 9 i avtalsförslaget — att bestämmelsen tillkommit på grund av ett yrkande från stadens representanter om införande av föreskrifter, som så långt som möjligt garanterar, att staden icke förhindras att utnyttja sina kontraherade platser genom intrång på dessa platser från övriga avtalsparters sida. Med hänsyn till anförda omständigheter vill departementschefen icke motsätta sig den av kommissionen föreslagna bestämmelsen om viss gottgörelse till staden resp. länet i dylika fall men utgår härvid från att bestämmelsen gives sådan tolkning, att den icke hänför sig till andra fall än då den underbeläggning, som kan förekomma å stadens eller länets kontraherade vårdplatser, beror av intrång från annan avtalsparts sida. Vidare förutsättes, att kommissionen vid förhandlingarna om revision av 1931 års avtal beaktar den kritik, som riktats mot föreliggande avtalsförslag i här ifrågavarande delar.

Avtalsförslagets detaljbestämmelser i övrigt föranleder ingen erinran från departementschefens sida. Därest framdeles behov skulle uppstå av smärre jämkningar i eller tillägg till avtalsbestämmelserna, förutsätter departementschefen att riksdagens samtycke härtill icke skall behöva inhämtas.

Utskottet. Av skäl som åberopats av departementschefen vill icke heller utskottet motsätta sig att punkt 9 i föreliggande avtalsförslag gives den formulering, som begärts av staden och länet. Även utskottet vill dock understryka, att klausulen bör tolkas så, att den endast hänför sig till fall, då intrång på de kontraherade platserna ägt rum från annan avtalsparts sida.

Avtalsförslagets bestämmelser i övrigt har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Då departementschefen förutsätter, att i framtiden endast smärre jämkningar i eller tillägg till avtalsbestämmelserna skall kunna ske utan riksdagens hörande, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot att bemyndigande härtill lämnas.

Med tillstyrkande även i övrigt av vad departementschefen anfört och föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 angivna grunder för ekonomiskt samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting beträffande uppförande och drift av neurologiska och neurokirurgiska kliniker vid karolinska sjukhuset.

4:o) **Bidrag till om- och tillbyggnad av Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 29—42) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 förordade grunder rörande statens bidrag till om- och tillbyggnad av Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m., dels ock till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m. för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 166 000 kronor.

Genom beslut den 12 november 1954 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad, Stockholms läns landsting och styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn rörande bl. a. fördelningen mellan staten, staden och landstinget av kostnaderna för de förbättringsåtgärder vid vårdanstalten, som kunde befinnas nödvändiga i avbidan på tillkomsten av den blivande pediatrika kliniken vid Sabbatsbergs sjukhus.

Genom beslut den 14 januari 1955 uppdrog Kungl. Maj:t vidare åt kommissionen att å statens vägnar upptaga förhandlingar med nyssnämnda parter rörande *dels* i propositionen nr 212/1954 förutsatt överenskommelse angående bl. a. undervisning vid vårdanstalten i pediatrik och barnpsykiatri, *dels ock* av medicinalstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1954 berörd fråga om beredande av ökade möjligheter för läkare att förskaffa sig specialutbildning i barnpsykiatri.

Kommissionen har med skrivelse den 27 december 1956 redovisat resultaten av förda förhandlingar.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag samt avgivna remissyttranden redovisas i statsrådsprotokollet (s. 30—40), till vilket utskottet torde få hänvisa.

Av vad förhandlingskommissionen anfört framgår enligt departementschefen, att Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn i Stockholm utifrån nutida krav på sjukvårds- och undervisningslokaler är synnerligen bristfällig. Det är allmänt vitsordat, att sjukhuset arbetar under ytterst ogynnsamma förhållanden. Rådande bristfälligheter gäller framför allt den

medicinska spädbarnsavdelningen, vilken utgör en nyckelavdelning beträffande såväl sjukvård som utbildning och undervisning, samt vissa för verksamheten vid vårdanstalten oundgängliga laboratorier, vilka f. n. är inhysta i medicinska barnavdelningarnas korridorer. Icke minst ur undervisningens synpunkt framstår en upprustning av anstalten som obetingat nödvändig. F. n. mottager kliniken årligen 50 medicine kandidater, fördelade på två kurser om tre månader vardera. Enligt den nya undervisningsordningen skall emellertid vid kliniken fr. o. m. läsåret 1958/59 årligen mottagas 60 medicine kandidater, fördelade på två undervisningskurser om fyra månader vardera. En förutsättning för att undervisningen i nuvarande omfattning i längden skall kunna bedrivas vid anstalten är att bättre och ändamålsenligare lokaler ställes till förfogande. Det är uppenbart, att kravet på bättre och utökade lokaler kommer att göra sig än starkare gällande vid ett genomförande av den såväl kvalitativt som kvantitativt utökade undervisningen i pediatrik. Departementschefen har för egen del blivit starkt övertygad om behovet av att föreslagna förbättringsåtgärder snarast kommer till stånd och förordar därför att desamma nu kommer till utförande. Det understrykes, att genom det nu framlagda förslaget endast de mest framträdande bristerna vid anstalten avlägsnas samt att den ifrågavarande upprustningen därför måste betraktas endast som ett provisorium. Mot bakgrunden härav anser departementschefen i likhet med förhandlingskommissionen det ytterst angeläget, att stadens myndigheter i möjligaste mån påskyndar planläggningen av ombyggnaden av Sabbatsbergs sjukhus och att den blivande pediatrika kliniken vid detta sjukhus uppföres i en första byggnadsetapp.

De beräknade kostnaderna för de planerade förbättringsarbetena har icke i och för sig givit departementschefen anledning till erinran, men det förutsettes, att alla möjligheter till besparingar tillvaratages. Enligt föreliggande avtalsförslag skall staten bidra till dessa kostnader enligt samma principer, som ligger till grund för det s. k. sabbatsbergsavtalet, d. v. s. staten skall bidra med 25 procent av kostnaderna. Någon ändring av denna procent-sats har icke från något håll ifrågasatts och departementschefen förordar densamma, ävensom den föreslagna tilläggsbestämmelsen, att slutlig reglering av kostnadsandelarna skall ske, sedan de omändrade eller nytillkommande lokalerna tagits i bruk. I enlighet med vad sålunda förordats, bör för nästa budgetår anvisas ett statsbidrag om 166 000 kronor för föreslagna byggnadsarbeten och inventarieanskaffning. Departementschefen anser, att staten bör beredas tillfälle att deltaga i överläggningar om vårdanstaltens fortsatta användande efter det den pediatrika kliniken överflyttats till Sabbatsberg. Statens intresse av medinflytande anses lämpligen böra tillgodoses genom att staten beredes tillfälle att låta sig representeras i vårdanstaltens styrelse.

Med anledning av vad statskontoret i sitt yttrande anfört angående stats-

bidrag till den ungdomspsykiatriska avdelningen framhåller departementschefen, att vid denna frågas bedömande speciell hänsyn bör tagas till det starka undervisningsbehovet beträffande psykiska beteenderubbningar i åldrarna omkring och efter puberteten. En intensifierad forskning på detta område och utbildning av fler barnpsykiater anses vara en angelägen uppgift och ett icke oväsentligt led i de aktuella strävandena att komma till rätta med den ökade kriminaliteten bland ungdomar i dessa åldrar. Med hänsyn till det stora värdet för forskning och undervisning av ifrågavarande avdelning har departementschefen biträtt avtalsförslaget jämväl i denna del.

Beträffande en föreslagen förstärkning av läkarpersonalen vid barnpsykiatriska avdelningen erinras om att i årets statsverksproposition föreslagits inrättande vid de barnpsykiatriska avdelningarna i Lund och Göteborg av speciella utbildningstjänster i barnpsykiatri, vilkas innehavare förutsetts skola helt avlönas av statsmedel. Då enligt departementschefens mening anledning saknas att i förevarande fall ifrågasätta en annan ordning, har han icke funnit anledning till erinran mot kommissionens förslag till fördelning av kostnaderna för två nytillkommande förste underläkartjänster, varav en avsedd som utbildningstjänst.

Avtalsförslaget i övrigt föranleder ingen erinran från departementschefens sida. Det förutsättes, att smärre jämkningar i eller tillägg till avtalsbestämmelserna framdeles skall kunna göras utan att riksdagens samtycke skall behöva inhämtas.

Utskottet vill i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag understrika, att vid förbättringsarbetena alla möjligheter till besparingar omsorgsfullt bör tillvaratagas.

Utskottet har icke heller i fråga om nu förevarande avtalsförslag funnit anledning motsätta sig, att Kungl. Maj:t bemyndigas vidtaga smärre jämkningar i eller tillägg till bestämmelserna.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 förordade grunder rörande statens bidrag till om- och tillbyggnad av Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.;

b) till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.* för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 166 000 kronor.

5:o) **Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.** Kungl. Maj:t har (s. 42—45) föreslagit riksdagen att besluta, att en barnpsykiatrisk klinik skall för en beräknad kostnad av högst 1 500 000 kronor uppföras

vid lasarettet i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 tillstyrkt förslag.

I den psykiatriska kliniken vid lasarettet i Lund är f. n. inrymd en avdelning för barnpsykiatri. Ursprungligen var den psykiatriska kliniken icke dimensionerad för att rymma jämväl en barnpsykiatrisk avdelning, men anordningen vidtogs som ett provisorium för att den ur praktisk synpunkt viktiga specialvården av de barnpsykiatriska fallen skulle kunna komma i gång. Ianspråktagandet av en del av den psykiatriska kliniken för barnpsykiatri skapar vissa olägenheter för undervisningen i psykiatri. Klinikchefen har sålunda framhållit, att klinikens undersökningsmöjligheter beskäres genom förekomsten av den barnpsykiatriska avdelningen samt att en kommande utvidgning av den praktiska undervisningen i psykiatri inger betänkligheter med hänsyn till de trånga lokalförhållandena. En förutsättning för genomförandet av den nya studieordningen är sålunda, att inom en snar framtid möjligheter skapas att flytta den barnpsykiatriska avdelningen från den psykiatriska kliniken.

Med hänsyn såväl till undervisningens krav som till det i det föregående berörda behovet av ytterligare möjligheter till specialutbildning i barnpsykiatri vid olika kliniker i landet anser departementschefen det angeläget, att den sedan ett flertal år aktuella frågan om uppförande av en nybyggnad för den barnpsykiatriska avdelningen löses. Därför tillstyrkes, att en dylik nybyggnad kommer till stånd. Det föreliggande ritningsförslaget till den planerade nya klinikbyggnaden synes ur vård- och undervisningssynpunkt ändamålsenligt och torde vara ägnat att läggas till grund för vidare utarbetande av byggnadsprogrammet. I samband med uppgörandet av erforderliga detaljritningar bör en omprövning verkställas i syfte att utröna, huruvida förenklingar eller eljest besparande omläggningar i byggnadsprogrammet kan genomföras utan men för det ändamål, som kliniken skall tillgodose. Det förutsättes, att kostnaderna för nybyggnaden skall till viss del bäras av landstinget. Frågan i vilken utsträckning landstinget skall bidra till kostnaderna, anses böra göras till föremål för förhandlingar mellan landstinget och den kommission, som tidigare tillsatts för förhandlingar med landstinget i frågor, som äger samband med den medicinska undervisningen och forskningens anordnande i Lund. Resultatet av nämnda förhandlingar synes vidare böra avvaktas, innan medel anvisas för byggnadsföretaget.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den preliminära planläggningen av den nya psykiatriska kliniken. Såsom departementschefen anfört bör dock en omprövning av byggnadsprogrammet verkställas i kostnadsbesparande syfte samt förhandlingar med landstinget avvaktas, innan medel anvisas för ändamålet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må besluta, att en barnpsykiatrisk klinik skall för en beräknad kostnad av högst 1 500 000 kronor uppföras vid lasarettet i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 tillstyrkt förslag.

6:o) **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 45—59) föreslagit riksdagen att dels besluta att de mikrobiologiska institutionerna i Göteborg jämväl skall inrymma lokaler för odontologiskt laboratorium i enlighet med av departementschefen förordat förslag dels ock till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m. för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 104 500 kronor.

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Departementschefen förordar att för fullföljande av arbetena med uppförande av de mikrobiologiska institutionerna för nästa budgetår anvisas ett belopp av 450 000 kronor.

Förslag har numera framlagts om anordnade inom det nya mikrobiologiska institutionskomplexet av lokaler för den blivande tandläkarhögskolans avdelning för klinisk bakteriologisk odontologi. Departementschefen erinrar om att 1945 års riksdag i princip beslutat att en tredje tandläkarhögskola skall inrättas samt att chefen för ecklesiastikdepartementet i proposition nr 138/1955 uttalat, att en dylik högskola borde komma till stånd i Göteborg så snart det från arbetsmarknadspolitiska och statsfinansiella synpunkter bleve möjligt. Mot bakgrunden härav synes vägande skäl tala för ett av konsistoriet framlagt förslag, som synes innebära stora fördelar ur såväl praktiska som ekonomiska synpunkter. I avbidan på att tandläkarhögskolan kommer till stånd, synes laboratorielokalerna kunna användas för undervisningen i hygien, vilket ämne saknar tillfredsställande institutionslokaler. Då nybyggnad för det odontologiska laboratoriet avses skola uppföras som en tillbyggnad av den bakteriologiska institutionen, måste planeringsarbetet för de båda institutionerna ske i ett sammanhang. Det är med hänsyn härtill nödvändigt att nu taga ställning till konsistoriets förslag i denna del. För egen del finner departementschefen så uppenbara fördelar vara förenade med detsamma, att han anser sig böra förordda att den föreslagna påbyggnaden kommer till stånd. Med medelsanvisning för byggnadsföretaget kan anstå till budgetåret 1958/59.

I detta sammanhang anmäles, att medicinska fakulteten vid Göteborgs universitet i skrivelse den 26 juni 1956 hemställt om en sådan utvidgning av den bakteriologiska institutionens föreläsnings- och demonstrationssal, att densamma kan rymma 60 studerande. Detta förslag har tillstyrkts av

universitetskanslern och byggnadsstyrelsen, medan 1955 års läkarutbildningsutredning avstyrkt detsamma. Byggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande framhållit, att en ökning av demonstrationssalens platsantal är möjlig utan att märkbart behöva påverka de hittills beräknade sammanlagda kostnaderna för byggnadsföretaget. Departementschefen finner sig för egen del kunna biträda den föreslagna utökningen av institutionen.

Enligt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg har staden förbundit sig att i samband med till- och ombyggnad av Sahlgrenska sjukhuset anordna vissa lokaler för medicinsk undervisning och forskning (p. 13). Staten skall lämna bidrag till kostnaderna härför med 50 procent beräknade på de verkliga kostnaderna (p. 14). Ifrågavarande lokaler skall inrymmas i det central-komplex, som är under uppförande inom Sahlgrenska sjukhusets område och som beräknas bli färdigställt sommaren 1958. På staten i enlighet med avtalet fallande del av anläggningskostnaden för centralkomplexet beräknades år 1951 till 1 113 000 kronor, vari inräknats vissa mindre undervisningslokaler, som med godkännande av dåvarande organisationskommittén för medicinska högskolan tillkommit utöver avtalet. Utöver 1948 års avtal har därjämte med organisationskommitténs gillande tillkommit utökade lokaler för forskningslaboratorier samt vissa arbets- och laboratorieutrymmen för tjänstgörande kandidater till en år 1951 beräknad sammanlagd kostnad av 927 000 kronor, vilken kostnad förutsatts skola helt gäldas av statsmedel.

För budgetåret 1956/57 hemställde konsistoriet, att 1 500 000 kronor måtte anvisas för utbetalning till Göteborgs stad såsom en del av statens bidrag till byggnadsföretaget. Vid anmälan av denna anslagsfråga i 1956 års statsverksproposition (XI ht, s. 223) tillstyrkte departementschefen att å staten fallande del av kostnaderna för de lokaler, som omfattades av 1948 års avtal, anvisades för budgetåret 1956/57, varvid statens bidrag uppskattades till 1 000 000 kronor. Enär i ärendet förebragt utredning icke givit tillräcklig ledning för en prövning av frågan om medelsanvisning för de lokaler, som tillkommit utöver förenämnda avtal, var departementschefen icke beredd att då förorda anvisande av medel till kostnaderna härför. Det förut-sattes att, då framställning ånyo gjordes om statsbidrag för dessa byggnadsarbeten, denna åtföljdes av en närmare redogörelse för byggnadsföretagen innehållande bl. a. uppgifter om de behov ur undervisnings- och forsknings-synpunkt, som ifrågavarande lokaler vore avsedda att tillgodose. Konsistoriet har nu framlagt utredning i ärendet. Med hänsyn till vad konsistoriet därvid anfört, tillstyrkes, att kostnaderna för de av konsistoriet i föreliggande utredning angivna, för undervisning och forskning avsedda lokalerna bestrides av statsmedel. Statens bidrag till uppförande av centralkomplexet vid Sahlgrenska sjukhuset beräknas av konsistoriet till sammanlagt 2 040 000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 1 000 000 kronor,

återstår sålunda ett belopp av 1 040 000 kronor, vilket anses böra anvisas för nästa budgetår.

Den av Göteborgs stad anordnade hud- och könssjukvården är sedan år 1893 förlagd till ett fristående sjukhus, Holtermanska sjukhuset. Enligt 1948 års avtal med Göteborgs stad tjänar sjukhuset tillika som undervisningsklinik i dermatologi och venereologi (p. 11, C). I detta avtal har förutsatts, att de i sjukhuset inrymda klinikerna skall överflyttas till en planerad ny sjukhusanläggning i stadens östra del. Om anordnande av nya kliniker och avdelningar skall enligt avtalet särskild överenskommelse träffas mellan staten och staden (p. 11, 3 och 4 st.).

Stadsfullmäktige i Göteborg har numera beslutat uppdraga åt sjukhusdirektionen i staden att utföra nybyggnad för hudklinik. Den planerade sjukhusanläggningen i stadens östra del har ännu icke kunnat uppföras. Med hänsyn till det trängande behovet av nybyggnad för hud- och könskliniken och betydelsen av att en dylik klinik förlägges till centralsjukhus inrymmande andra specialiteter, har stadsfullmäktige beslutat, att nybyggnaden skall uppföras inom Sahlgrenska sjukhusets område och utföras som en fristående byggnad. Den totala anläggningskostnaden har preliminärt beräknats till 7 475 000 kronor, varav omkring 620 000 kronor beräknas belöpa på de för undervisning och forskning avsedda lokalutrymmena.

I likhet med universitetskanslern anser departementschefen ett starkt behov föreligga av nybyggnad för dermato-venereologiska kliniken i Göteborg. Det erinras även om att 1955 års läkarutbildningsutredning understrukit nödvändigheten av att alla erforderliga åtgärder vidtages för ett påskyndande av detta byggnadsprojekt. De skäl, som framlagts för förläggning av kliniken till Sahlgrenska sjukhusets område, är enligt departementschefen bärande. Frågan om fördelning av kostnaderna för byggnadsföretaget bör bli föremål för förhandlingar mellan staten och staden. Då emellertid statens andel i byggnadskostnaderna med säkerhet kommer att väsentligt överstiga 100 000 kronor, förordas, att detta belopp anvisas för nästa budgetår för påbörjande av byggnadsföretaget.

Enligt läkarutbildningsreformen har den tidigare frivilliga undervisningen i radioterapi och tumördiagnostik för medicine kandidater gjorts obligatorisk. I Göteborg bedrivs undervisning i radioterapi f. n. i mycket provisoriska lokaler. Det är därför nödvändigt att för detta ämne och för annan närliggande undervisning anskaffa tillräckliga undervisningslokaler, vilka med hänsyn till bl. a. patienttillgången och svårigheterna att transportera patienterna bör vara belägna i anslutning till jubileumskliniken. Såsom konsistoriet framhållit, yppar sig inom en snar framtid möjlighet att erhålla ändamålsenliga lokaler i omedelbar närhet av kliniken genom en påbyggnad till en blivande byggnad för högenergetisk strålning. Departementschefen anser angeläget, att denna möjlighet tillvaratages och tillstyrker sålunda att frågan om tillgodoseende av lokalbehovet för undervisning-

en löses på av konsistoriet föreslaget sätt. En omarbetning av förslaget i kostnadsbesparande syfte bör dock såsom byggnadsstyrelsen framhållit komma till stånd. Med hänsyn härtill förordas för nästa budgetår en till 500 000 kronor begränsad medelsanvisning för uppförande av ifrågavarande, för den medicinska undervisningen avsedda påbyggnad. Enligt vad universitetskanslern upplyst torde Göteborgs stad ha för avsikt att realisera vissa byggnadsplaner i samband med förevarande byggnadsprojekt. Med anledning härav anses förhandlingar mellan staten och vederbörande kommunala organ böra upptagas angående kostnadsfördelningen och andra frågor av sådan art, att de lämpligen bör lösas förhandlingsvägen.

För bestridande av kostnaderna för anordnande av vissa lokaler inom Renströmska sjukhuset föreslås för nästa budgetår 14 500 kronor.

Vid bifall till vad i det föregående förordats skulle det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till 2 104 500 kronor.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, avseende anvisning av 450 000 kronor för uppförande av mikrobiologiska institutioner, 1 040 000 kronor för anordnande vid Sahlgrenska sjukhuset av vissa lokaler för undervisning och forskning, 100 000 kronor för uppförande av ny hudklinik, 500 000 kronor för anordnande av undervisningslokaler vid jubileumskliniken samt 14 500 kronor för anordnande av vissa lokaler inom Renströmska sjukhuset, har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

I anledning av departementschefens förslag till provisorisk disposition av vissa lokaler för den blivande tandläkarhögskolan vill utskottet understryka angelägenheten av att, såsom chefen för ecklesiastikdepartementet uttalat i proposition nr 138/1955, denna kommer till stånd så snart det från arbetsmarknadspolitiska och statsfinansiella synpunkter blir möjligt.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta att de mikrobiologiska institutionerna i Göteborg jämväl skall inrymma lokaler för odontologiskt laboratorium i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 1 mars 1957 förordat förslag;

b) till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.* för budgetåret 1957/58 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 104 500 kronor.

Stockholm den 12 april 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Näsström, Ivar Johansson, Einar Persson, Sundelin, Birger Andersson, Thun, Pålsson, Holmqvist, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Söderberg och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Ståhl, Persson i Växjö, fröken Elmén, herrar Rubbestad, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Cassel, Blidfors, Almgren, Gerhard Nilsson i Gävle, fru Sjövall och fröken Liljedahl.